

הזורעים בדמעה
ברינה יקצרו
בא יבא ברינה

בהר
בזקתי

כ"א איר
תשפ"ו

לע"נ מו"ר יעקב בן רחל

עלון מס' 778
שנה ט"ז

המשך דבר העורך

ומה שנשאר קצת בעולם הנצח - קשור לנפש! זה העמל שהוא קנין נצחי. אי-לכך, כאשר העלוי הכשרוני לא הרבה בעמל, אף שהוא נחשב בעולם הזה לעליון, בשמים הוא נמנה על התחתונים! כנגד זה היהודי הפשוט שהיה לו קשה, אף הוא השקיע עמל ויגיעה בכל שורה בגמרא, בהלכה ובשאר חלקי התורה, מצבו הפוך מזה של העלוי שלא עמל, כי הכשרונות של שניהם נעלמו אחר מותם. מה שנשאר לנצח זה העמל הדבוק בנפש. כל פרור עמל הנו קנין נצחי הדבוק בנפש האדם והופך אותו לבעל מעלה אמיתית, והתוצאה - 'תחתונים למעלה'! כאשר מגיעים לסוגיא קשה או במיוחד כאשר נתקלים באישה קשי בחיים, צריכים לדעת שמדבר בנסיונות שיש לכל אחד ואחד. והנה בענין זה העולם נחלק לשנים, יש הנשברים בעת שנתקלים בנסיונות ובקשיים, ונגדדם יש האומרים לעצמם 'צריכים לעבר גם את זה'... אף עלינו לדעת שנסיון אינו 'תאונה' ושבוס במהלך התקין של החיים, אלא עקר עליתו של אדם ובנינו הרוחני באים על ידי המלחמה בקשיים ובמכשולים! זהו עקר העמל, זו תכלית המאבק בין בנסיונות החיים ובין בעמל התורה! ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימנו אמן.

בהר - תוכן ענייני הפרשה

- מצות שביתת הקרקע ממלאכות השדה בשנת השמיטה.
- מצות ספירת השנים עד היובל, ומצות היובל: שופר (כמו בתפלת ראש השנה) שחרור עבדים, ושביתת הקרקע.
- מצוה לקנות סחורה אצל יהודי דוקא ולא אצל גוי, ואסור אונאת ממון.
- השבת השדות לבעליהן ביובל, וברכת ה'.
- דיני מכירת וגאלת שדה אחזה, בתים, וערי הלויים.
- מצוה להחזיק ביד ישראל - מן, ואסור רבית, הלכות עבד עברי ועבד כנעני, וגאולתו של עבד עברי הנמכר לגוי (וברשי"י - אסור חלול ה').
- דיני עבד עברי ועבד כנעני, ואסור להעביד יהודי שלא ברצונו, וגאולתו של עבד עברי הנמכר לגוי.
- אסור השתחויה לה' על [רצפת] אבנים.
- מצות שמירת שבת ומורא מקדש.

בחקתי - תוכן ענייני הפרשה

- אם בחקתי תלכו - והשכר על כך (כ"ו, ג-ג).
- ואם בחקתי תמאסו - שבע דרגות בחטאים, ועל כך רח"ל - שבע דרגות עונש, ובכל דרגה שבעה ענשים (כ"ו, ט"ו-מ"ו).
- הלכות המקדיש עצמו ואומר: עלי לתת ערכי למקדש.
- דיני המקדיש והממיר בהמת קדשים בבהמה אחרת.
- דיני פדיון הקדש: בית, שדה שירש, ושקנה (כ"ו, ט-ל).
- הלכות בכור שור ושה, והקדש בהמה טמאה למקדש.
- הלכות פדיון מעשר שני מהתבואה, ומעשר בקר וצאן.

דבר העורך

השבת קוראים שתי פרשות - בהר ובחקותי, ובכך מסימים את חמש ויקרא. פותחת פרשת בחקותי (כ"ו, ג): "אם בחקותי תלכו", וברשי"י (ומקורו מ'תורת כהנים'): 'שתהיו עמלים בתורה'. ידוע כי הגאון מוילנא מסר את נפשו כדי להבין כל קו וכל תג מהתורה וסרב בכל תקף לקבל ידיעות בתורה ממגידים מהשמים שרצו ללמדו את סודות התורה, הוא שלחם מעל פניו. וכך הורה גם לתלמידו חביבו רבי זלמלה, ואמר לו: 'אם יבואו אליך - אל תקבלם, כי עקר רצון השם יתברך הוא בעמלה של תורה, ולא שבא בקלות'. ובאור הענין, הרי אם יציעו לסטודנט הלומד באוניברסיטה שיבוא מלאך מהשמים ויציע לו שילמדו את כל חמרי הלמודים בלילה אחד, בודאי שהוא יהיה מוכן לשלם עבור כך הון רב. לעמית זאת, אם תבוא הצעה כזו לבן תורה, ויאמרו לו שיגלו בלילה אחד בבלי, ירושלמי, ספרי וספרא ואת התורה כלה - בודאי יסרב לקבל את ההצעה. כי למוד שאין בו עמל - אין לו ערך רב, כי העקר זה העמל. ועל זה נאמר 'אדם לעמל יולד' (איוב ה', ז). ולכאורה קשה, אחרי שידוע במעי אמו את כל התורה שהמלאך מלמדו, אם כן מדוע עליו להולד? ובהכרח, מי שנוולד זה על מנת שיוכל ללמד את התורה בעמל. הדבר דומה לאדם הצועד בכל יום בהוראת הרופא במסלול הליכה מסים. אם יחלף בעל רכב על ידו ויציע לו שייסע אותו ברכבו אל מחוז חפצו, הוא יסרב ויסביר כי חפצו הוא עצם ההליכה. כך גם בכל החכמות, המטרה היא לדעת אותן. בתורה - המטרה היא 'ההליכה' עצמה - דהיינו העמל. וזה מה שכתוב 'אם בחקותי תלכו', עצם ההליכה והעמל בתורה - הם הרצויים. הגמרא (פסחים נ'), מספרת על רב יוסף שגוע (שנפטר) ופרחה רוחו (לשון רש"י), ואחר כך חזר (לחיים), ואמר לרבי יהושע בן לוי, אביו: 'עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה'. אמר לו אביו 'בני, עולם ברור ראיתי'. באורים של דברים, יתכן שמגיע לשמים גאון אדיר שחבר ספרים עמקים והעמיד תלמידים רבים, אף לכל השגיו הגדולים הגיע בנקל תודות לכשרונותיו הברוכים, ולמעשה הוא נצל רק חלק מהכוחות שעמדו לרשותו. במקביל אליו, מגיע לשם אדם פשוט שלא זכה ללמד מלדנות ולא היה כשרוני, אף נצל כל רגע לעמלה של תורה. זה פשוט, שכאן בארץ מחשיבים יותר את הגאון, אף בשמים מחשיבים יותר את זה שמשקיע ועמל. רבי יוסף הגדיר את מה שראה כ'עולם הפוך', כי כך הוא המבט של שוכני ארץ. אולם אביו העמידו על טעותו, כי המבט בשמים הוא ברור. מדוע באמת מי שעמל - מגיע לו יותר? התשובה היא, כי העמל קובע את הדרגה. הדברים מבארים בשם הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל בדרך עמקה, המגדירה היטב מהו הענין של העמל: אדם גבור, בעל שרירים מפתחים ביותר, בהגיעו לקבוצה - ערכו כשל יתוש! כי כל כוחו וגבורתו בחייו, היו מצד גופו החזק. אולם הגוף אינו דבר נצחי, ובהגיעו לקבר הוא נעשה רמה ותולעה, וכל גבורתו נעלמה. זהו גם דינו של ראש גאוני כשל אלברט אינשטיין (שהיה בעל כשרון מיוחד מאוד במדעים בפרט בפיסיקה), כאשר הוא מגיע לקבר - מוחו הגדול נעשה תולעים בדיוק כמוחו של הטפיש הגדול, כי כשרון זה מוח, ואותן תולעים שנוצרות מהשרירים - מתהוות גם מהמח הגדול והקטן, כי כל דבר השיך לגוף וקשור לגשמיות - כלה ואיננו אחר המות. לעמית זאת, מה ששיך לנפש - רוח ונשמה - זה נשאר לנצח. לפי זה, אומר הרב דסלר, עליונים למטה, זהו אדם שבעזרת הכשרונות הכל הולך לו בנקל ומהפשרון נהיה רמה ותולעה.

“אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך”

(בְּהַר כֹּהֵן, ל"ו) – ספור

עון רבית חמור הוא מאד, עד שאמרו חכמים כי המלוה ברבית אין לו חלק לעולם הבא. אחד מעשירי העיר פוזנא, שהיה גם מלוה ברבית, הלך לעולמו.

אנשי ה'חברה קדישא' בקשו מהמשפחה סכום כסף גדול בעבור אחזת קבר.

בני המשפחה רגזו על הסכום הגדול שדרשו מהם אנשי ה'חברה קדישא', ותבעו אותם לדון תורה אצל רבי עקיבא איגר זצ"ל.

'סכום זה שהם מבקשים', טענו בני המשפחה - 'הרי הוא כפול ומכפל מן הסכום שדורשים מאחרים, ומדוע נשלם יותר?!' - 'מאמינים אנו בתחית המתים', השיב רבי עקיבא איגר - 'ומשום כך כל נפטר משלם סכום מסים. אולם הנפטר שלכם היה מלוה ברבית, ואמרו חז"ל כי המלוה ברבית אין לו חלק לעולם הבא, ואם כן הנפטר שלכם לא יקום לתחית המתים, על כן צריך הוא את קברו למשך זמן רב... מן הדין שישלם יותר!'

[יְקָרְאֵת לַשִּׁבְתָּ עֵגֶל]

“וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר”

ותושב וחי עמך” (בְּהַר כֹּהֵן, ל"ה) – ספור

כתב הזהר (פרשת בהר דף ק"ו): רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגשו בהר שני אנשים שהיו הולכים.

איש אחד בא ואמר להם: 'בבקשה מכס, תנו לי מזון פת לחם, שזה שני ימים שאני תועה במדבר ולא אכלתי כלום'.

רחם אחד משני האנשים והוציא מזונו שהביא עמו לדרך ונתן לו, והאכיל והשקה אותו.

אמר לו חברו: 'מה תעשה כשתצטרך למזון? שהרי אני - שלי אני אוכל. ולא אתן לך'. אמר לו: 'וכי על שלך אני הולך? ישב אצלו העני עד שאכל כל מה שהיה אצלו, והלחם שנשאר נתן לעני שיהיה לו לדרך. והלך לו.

אמר רבי חייא: 'לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יהיה נעשה על ידינו'. אמר רבי יוסי: 'אולי נגזר דין על אותו האדם, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לו את זה כדי להצילו? בעוד שהיו הולכים התעניף אותו האדם בדרך.

אמר לו חברו: 'ולא אמרתי לך שלא תתן הלחם לאחר?!' אמר רבי חייא לרבי יוסי: 'הרי יש מזון אצלנו, נתן לו לאכל'.

אמר רבי יוסי: 'אתה רוצה להוציא ממנו הזכות?! גלך ונראה שסכנת המות הולכת ומטפסת אחריו ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לו זכות כדי להצילו'.

בתוך כך ישב אותו אדם וישן תחת אילן אחד, וחברו התרחק ממנו, וישב בדרך אחרת. אמר רבי יוסי לרב חייא: 'עתה נשב ונראה כי ודאי שהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות לו נס'.

עמדו והמתינו, בתוך כך ראו מין אפעה (נחש גדול) בלהבות עומד אצלו. אמר רבי חייא: 'אוי לאותו אדם שעשה ימות'. אמר רבי יוסי: 'זכאי אותו האדם שהקדוש ברוך הוא יעשה לו נס'. בתוך כך ירד מהאילן נחש אחד ורצה להרגו, קם האפעה על הנחש והרגו והלך לו האפעה. אמר רבי יוסי: 'ולא אמרתי לך שהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות לו נס, ולא תוציא ממנו הזכות?!' בתוך כך נעור אותו אדם משנתו והלך לו.

אחזו בו רבי חייא ורבי יוסי ונתנו לו לאכל. אחר שאכל, אמרו לו הנס שעשה לו הקדוש ברוך הוא...

פתח רבי יוסי ואמר: אשרי חלקו של האדם העושה טוב משלו, כי מעורר טוב בכנסת ישראל בצדקה. ועל כך כתוב 'יצדקה תציל ממות'.

[מתוך חק לישראל]

“ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך...”

(בְּהַר כֹּהֵן, י"ז) – ספור מדהים

ידוע שהקדוש ברוך הוא מקפיד מאד בכל הענינים הקשורים לבין אדם לחברו. ומעשים שבכל יום שמדת הדין פוגעת רחמנא לצלן באנשים שלא נזהרים בכבוד הבריות. ורמז לזה אומרת התורה "ולא תונו איש את עמיתו" אל תקניט את חבריך, "ויראת מאלקיך" - תפחד מאלקיך - זוהי מדת הדין.

מעשה מפלא שהתרחש במסבת ארוסין, ספר על ידי רבי יהודה יוספי שליט"א, המוכיח את חובת הזהירות מפגיעה בכל יהודי באשר הוא: דודו של החתן, שהגיע למסבת הארוסין של אחינו, לא שער שכן יסתים הארוע. הוא בסך הכל התדפק, בשמחה ובחדוה על דלת בית הכלה, שם נערכו הארוסין.

את הדלת פתח אבי הכלה, וגם הוא עשה זאת בשמחה רבתי. השנים התודעו האחד לזולתו, ועד מהרה התברר להם שבבחרותם למדו בצותא בישיבה פלונית. כיון שהדוד הגיע לארוסין בשעה מקדמת למדי, ובבית הכלה לא היו בינותים אנשים רבים, החלו השנים להעלות זכרונות ולהחליף חזיונות מהתקופה בה למדו בישיבה.

במהלך השיחה נזכר דוד החתן בארוע שהתרחש בתקופה ההיא, והוא הזכיר לו בין היתר את החזיונות המשתפלות שעברו על השנים. 'אני זוכר', אמר הדוד לאבי הכלה, 'שבערב אחד, כשהיית בחדר בפנימית הישיבה, החליט אחד הבחורים להתבדח קמעה על חשבונך, ונעל אותך מבחוץ, ולא היה באפשרותך לצאת מהחדר. אתה דפקת על הדלת חזק חזק, והתחננת שיפתחו את הדלת, אבל הבחור שעשה זאת המשיך לצחק, ולא פתח. האם אתה זוכר את המקרה ההוא? שאל הדוד. פניו של אבי הכלה לבשו לפתע ארשת של רציניות, וזעק: 'בודאי שאני זוכר את המקרה הנורא. ועד היום אינני סולח למי שעשה את המעשה ההוא!'

דוד החתן, שכאמור ספר את המעשה לפי תמו, כמעט והתעלף. מי שעשה את המעשה - היה הוא-עצמו!

וזהו הוא שומע את אבי הכלה מצהיר בפה מלא, ובצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שהוא אינו סולח על כך. למחרת בבקר, עלה הדוד לביתו של אחד הפוסקים, שאמר לו: 'אם אינך מחפש צרות, תבקש ממנו מחילה על מה שעשית'. הפוסק הנודע לא הכיר את השואל, ולא ידע אלו צרות אפפו עד היום את ראשו... הוא רק זרז אותו לגשת אל אבי הכלה ולבקש את מחלתו. הדוד עשה כפי שנגזרה, והתדפק שנית בבית הכלה, וגלה לאביה שהוא-הוא היה בחור שחמד לצון ונעל אותו בחדר, 'ועתה באתי לבקש ממך סליחה'. והתנצל ש'רוח שטות עברה עלי בעת ההיא', וכיון שכבר עברו 30 שנה מאז, הוא מבקש מחילה. בתחלה סרב האבא להענות לבקשת המחילה, אך מאחר והאיש בכה והתחנן על כך, נענה לבסוף ואמר 'דע לך שפוגעת בי בזמנו בצורה אימה, ואני מציע שתקבל על עצמך שלא לעשות זאת יותר לאף אדם בעולם'. כמובן שהדוד קבל על עצמו, ואבי הכלה אמר לו: 'מחול לך מחול לך'.

הסוף הטוב, שלא עברו עשרה חדשים והדוד התדפק בפעם השלישית על דלתו של האבא, והפעם הוא עשה זאת בפנים קורנות מאשר. רציתי לבשר לך, שעתה נולד לי ילד ראשון, לאחר 26 שנים שעברו מאז נשואי, שבה לא נפקדתי בזרע של קמא!

[קול ברמה"ג גליון 289]

”אם בחקתי תלכו...” (כ”ו, ג) - הנס בזכות עמל

התורה - ספור

יהודי שאל פעם את ה'חזון איש' זצ"ל: מפני מה בזמננו אין מצוי לראות נסים גלויים המנהיגים בהשגחה פרטית מהשם יתברך? השיב לו ה'חזון איש': גם בזמננו אפשר לראות נסים גלויים הבאים מכוח עמלה של תורה, וכמעשה הבא: ביום שסיים ה'חזון איש' לכתב את חבורו העמק על מסכת ערובין, ישב בבית הכנסת במינסק. היה זה בתקופת מלחמת העולם הראשונה. בעת ההיא, מי ששהה בלא נירות ומסמכים מתאימים - היה חשוד כמרגל.

לפתע נכנס אדם לבית הכנסת והודיע כי קבוצת חילים עומדים לפשט על העיר לחפש אנשים שאין להם תעודות. ה'חזון איש', שלא היו לו שום תעודה או מסמך מתאים, יצא מבית הכנסת לכוון העיר כדי להתחבא שם עד כי יעבר זעם.

והנה, בהגיעו מחוץ לעיר הבחין כי כל החילים עם מפקדיהם עומדים שם וממתנים להכנס לעיר. בלית ברירה החל להחיש את צעדיו, וכך עבר בין שתי שורות של חילים... עד שהגיע לעיר. וכאלו היה 'רואה ואינו נראה' כי אף אחד מהחילים לא ראה ולא הבחין בו. הפטיר על כך ה'חזון איש' שהוא בטוח שהנס הגלוי שארע לו היה בזכות למודו ועמלו במסכת ערובין, ומכאן שכל הרוצה לראות - יכול לראות בכל יום ובכל שעה נסים גלויים בהשגחה פרטית!

”ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלוהיהם” (בחקתי כ”ו, מ”ד) -

”לא הכל שחר” - מוסר השכל - ספור

ספר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: כאשר ה'קהלות יעקב' זצ"ל - רבי יעקב ישראל קנבבסקי זצ"ל היה בחור בישיבת 'נובהרדוק', שאל שאלה על הגמרא (ברכות ה'): רבי אלעזר היה חולה נכנס אליו רבי יוחנן וראה בוכה בביתו שהיה חשוף, שאל אותו רבי יוחנן לסבת הבכי: אם מפני שלא זכית לבנים - הראה לו עצם של בנו העשירי שמת בחייו, ואם משום שאתה עני - לא כל אחד זוכה לשתי שלחנות וכו'. יהיב לה ידיה ואוקמיה [נתן לו [את] ידו והקים אותו] - רפא אותו.

תמה הסטיפלר: הרי כל המצוקות של רבי אלעזר של עני וחסרון ילדים אינן דבר חדש, שהרי תמיד היה עני וללא ילדים וכו' וכעת הבעיה המרכזית אצל רבי אלעזר היא רק סבת חליו, מדוע רבי יוחנן מפסו על שאר בעיותיו, די שיתן לו יד ורפא אותו ויחזר המצב לקדמותו.

תרץ הסטיפלר: כשאדם נמצא במצוקה, ללא מצב רוח, פתאום הכל נראה לו שחר וקודר, וישנה תחושה שהכל אצלו למורת רוחו, פתאום נזכר שאין לו ילדים ושהוא עני, ולכן גם אם יבריא ממחלתו - עדין יהיה קשה לו לחזר לארץ חיים רגיל, לכן רבי יוחנן עורר עמו חשבון ואומר לו: ראשית יש למעט את שאר המוצקות ואז תשאר המחלה לבדה, ועם זה קל יותר להתמודד, נתן לו יד והקימו מחוליו. וכן להפך, כאשר אדם שרוי במצב רוח טוב, הוא אינו מרגיש צער ואינו מדאג משום דבר ופתאום מבחין שכל מה שקורה לו זה הכל חסד ה'...

זהו שאומרת התורה 'ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם' ולכאורה זהו מצב נורא, אבל כשידע אדם ש'לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' - ה' מדת הרחמים ו'עמו אנכי בצרה' (תהלים צ"א, ט"ו), אז יוכל להתמודד בקלות עם בעיותיו וירגיש את חסד ה'.

”ואכלתם לחמכם לשבע...” (בחקתי כ”ו, ה)

אתן לכם עוד ברכה, שהאכל יתברך במערכתם, שתאכלו מעט ותשבעו כאלו אכלתם הרבה. וברכה זו חשובה ביותר, שברב הפרות לא יתכן שיאכל בהפרזה יתרה, שעלול לגרום לחולאים בגופו, שרב המחלות באות מרב אכילה, לכן הברכה שתאכלו מעט ותשבעו, ובכך תהיו שמורים ממחלות. [שפתי כהן]

”את השחפת ואת הקדחת...” (בחקתי כ”ו, ט”ז)

ספר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: הייתי פעם במסבה אחת עם הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל (מיסד 'בית החולים מעיני הישועה').

נשאתי דברים, והזכרתי בדברי את מאמר האמורא שמואל (מסכת ברכות נ"ח): 'נהירין לי שבילי דרקיעא כשבילי דנהרדעא' [נהירים (ברורים) לי שבילי הרקיע כשבילי [העיר] נהרדעא] עירו. ותמהתי: גם אני יכול לומר שנהירים לי שבילי הרקיע כשבילי בני ברק, כי עשרות שנים אני מתגורר בה, ואני מכיר את רחובותיה! מהיכן הכיר שמואל את סמטאות עירו? לא היה עליו להכיר אלא את הדרך מביתו לבית המדרש! ושתי תשובות בדבר. הראשונה: שהיה ראש ישיבה. וממילא הצריך לדפק על פתחי נדיבים, והכיר את כל הכתובות.

והשנייה, שהיה דין ממחה לדיני ממונות. וממילא הכיר כל הבניות החריגות בעיר: זה הזיק את שכניו ברחוב פלוני בהזק ראיה, ולזה לא נתנו לבנות על הגג...

אמר ד"ר רוטשילד: הסבה, מפני ששמואל היה רופא (בבא מציעא פ"ה) ורופא חייב לדעת את כל רחובות וסמטאותיה, שלא יתמהמה כשיקראוהו באופן בהול! [והגדת"ה הגדה של פסח עמ' 427]

אלו אותיות לא מופיעות בברכות שבפרשתנו?

כתב ב'בעל הטורים' שמתחלת הפרשה 'אם בחקתי' עד 'ואולף אתכם קוממיות', מופיעות כל אותיות הא' ב', חוץ מהאותיות ס' ו-פ'. וכן בברכות שבפרשת תולדות 'ויתן לך', לא מופיעות האותיות ס' ו-פ', והטעם כי אין שטן ולא אף וקצף בברכות אלו, ועין ב'בעל הטורים' בהלכות ברכת המזון (סימן קפ"ה סק"א) שבכל ברכת המזון אין את האות ו', לפי שכל מי שמברך ברכת המזון בכונה, אין שולטים בו לא אף ולא קצף ומזונותיו מצויים לו ברוח ובכבוד כל ימיו.

מדוע הפסוקים של הקללות מרבים מהברכות?

כתב רבנו ה'אבן עזרא' (כ"ו, ג') שריקי מוח אמרו שהקללות מרבות מהברכות, ולא אמרו אמת כי הברכות נאמרו בכלל, אף בקללות נאמרו פרטים רבים כדי לירא ולהפחיד השומעים, ומסים ה'אבן עזרא' כי 'המסתכל היטב יתברר לו דברי'.

וברבנו בחיי כתב: ודע כי פסוקי האלות רבים מפסוקי הברכות וזה כדי לאים על הבריות ולהפחידם על העברות ברבוי הקללות, ומביא מדרש: אל תאמר ששפשא לברך - מעט בברכות, וכשבא לקלל - ריבה בקללות, שלכך הברכות מתחילות באות א' ומסים באות ת' שהם רחוקות זו מזו, לרמז שהברכות יהיה להם עקר, אבל הקללות מתחיל באות ו' ומסים באות ה' לרמז שילכו להם אחר שאין להם עקר שהרי מהאות ו' לאות ה' - אין כלום.

”וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי... וְאִם בַּחֲקָתִי תִמָּאֶסוּ”

(בַּחֲקָתִי כ"ו, ה-ו) - **תּוֹדָה שְׁבָאֵת אֵלֵי - סְפּוּר**

נִפְסַק לְהִלָּכָה שֶׁ”אֵין מִפְסִיקִים בְּקִלְלוֹת אֲלָא אֶחָד קוֹרֵא אֶת כָּלן”. לֹא מַעֲלִים לְתוֹרָה עוֹלָה נוֹסֵף בְּאַמְצַע הַקִּלְלוֹת.

הַעוֹלָה, עוֹלָה לְתוֹרָה עוֹד בְּאַמְצַע הַבְּרָכוֹת וּמִסֵּים בִּ”אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת”.

ה”שִׁפְתַּת אָמֶת” רַבִּי יְהוּדָה אָרְיָה לֵיב אֶלְתֵּר זצ”ל כָּתַב מִכְתָּב לַיהוּדִי שֶׁהָיָה חוֹלָה וְסָבַל יְסוּרִים, וְכָךְ כָּתַב: ”אֲנִי מִשְׁתַּתֵּף עִמָּךְ בְּצַעֲרְךָ, וְכוֹאֵב אֶת הַכָּאֵב שֶׁלְךָ. אֲבָקֵשׁ מִמֶּךָ דְּבַר אֶחָד: תִּהְיֶה בְּשִׁמְחָה וְתוֹדָה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ. שְׁכֹן, הַסֶּבֶה שֶׁ”אֵין מִפְסִיקִים בְּקִלְלוֹת” הֵיא, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל אֹמֵר: עִם יִשְׂרָאֵל נִמְצְאִים בְּקִלְלוֹת, וְאוֹתִי יְבָרְכוּ! אוֹתִי אֶפְשָׁר לְבָרֵךְ לִפְנֵי הַקִּלְלוֹת אוֹ אַחֲרֶיהָ, אֲבָל בְּאַמְצַע - לֹא! אִם אֵתָּה תִּהְיֶה בְּשִׁמְחָה, וְתִמְשִׁיךְ לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת לָהּ יִתְבָּרֵךְ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאלֵץ לְהַפְסִיק אֶת הַקִּלְלוֹת! אֵין מִצֵּב שֶׁמִּבְּרָכִים אוֹתוֹ בְּאַמְצַע”.

וְכַעֲשֵׂן זֶה מוֹבָא בְּסִפֵּר ”לְקוּטֵי יְהוּדָה” (נִכְדוֹ שֶׁל ה’אֶמְרִי אָמֶת”) שֶׁכָּתַב לַיהוּדִי: ”הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם וּרְפוּאָה שְׁלָמָה בְּמַהֲרָה אֶל כָּבוֹד אַהוּבִי וְיָדִידִי יְקִירִי כָּאֲחִי מַחֲמַד נִפְשִׁי וְכוּ’, שֶׁמַּעֲתִי מִמַּקְהֶלֶת הַבָּאִים לְכָאֵן שֵׁשׁ לָךְ צַעַר גָּדוֹל וְיְסוּרִים גָּדוֹלִים מִחֲלִיד, וּמוֹבָא בְּמִדְרַשׁ שֶׁאֵין מִפְסִיקִים בְּקִלְלוֹת, לָכֵן עֲצָתִי הִיא שֶׁתִּקְבֹּל הַיְסוּרִין בְּאַהֲבָה וְתִתֵּן שִׁבְחָה וְהוֹדָאָה לָהּ יִתְבָּרֵךְ עַל זֹאת וּמִמִּילָא אֵין כְּדָאִי לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁאֵתָּה תִּהְיֶה בְּצַעַר”.

הָרִי לָנוּ עֲצָה נִפְלְאָה לְהַפְסִיק הַיְסוּרִים.

חֻק חֻק וְנִתְחַזֵּק

בְּבִרְכַּת הַתּוֹרָה

”לְאָדָם מַעֲרָכִי לֵב וְחָה” מַעֲנֶה לְשׁוֹן” (מִשְׁלִי טז, א)

לְעִילּוֹ נִשְׁמַח
מו”ר אבִי: יַעֲקֹב בֶּן רַחֵל וְצִדְקָה
מֵרַת אִימִי: שְׂרָה-סָרָה בַּת שְׁמַחָה וְיוֹסֵף: הָרַב מֵאִיר נָסִים בֶּן כִּמְסָאנָה
מֵרַכּוּס מֵרַדְכִי בֶן רַבְקָה וְיוֹסֵף: דִּינָה בַּת שְׂרָה: הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב אֲדִלְשֵׁטִי זצ”ל
נִפְתָּלִי בֶן רוּחָה: אֲבָרָהם בֶּן שְׁמַעְיָה: גּוֹרָגִי בֶן שְׁמַחָה: יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל בֶּן גְּלִית
רַבִּי מֵאִיר בֶּן אֲשֵׁר: יוֹסֵף חַיִּים בֶּן לָאָה: יְהוּדָה בֶּן טוֹבָה: בֶּן צִיּוֹן קִלְיוֹן
שְׁלֹמֹה בֶן זוֹהָרָה: יַעֲקֹב בֶּן סָאֵלם: חַיִּים בֶּן דּוֹד וְרַחֵל
אֲשֵׁר מִסְעוּד בֶּן זוֹהָרָה: רַחֲמִים בֶּן חֲזָאוֹר אֲבָרָהם: רַפָּאֵל בֶּן תַּמּוֹ
אֶפְרַיִם בֶּן צִיּוֹן וְרַבְקָה: עוֹפָר בֶּן יִחִיא: דּוִיד (רוּחָה) בֶּן שְׁמַחָה
מִשָּׁה אַהֲרֹן בֶּן מֵאִיר יִצְחָק: מֵאִיר בֶּן שְׁמַחָה: שְׁמַעוֹן בֶּן רַחֵל בֶּן יִזְנוֹ
שְׁמַחָה בַּת סָרָה: יִפֶּה נִדְרָה בַּת נַעֲמָה: רוּחָה בַּת שְׁמִשׁוֹן: דְּלִיָּה בַּת חַיִּים
הַגֵּר בַּת אַהֲרֹן וְהוֹרֵטָה: כַּחוּן בַּת חַבִּיבָה: אַהוּבָה (דִּינָה) בַּת טוֹבָה
רַחֵל בַּת חֲנָנִי: חַנִּינָה בַּת כְּמִיסָה: וֹרָד בַּת אִידָה: חֲנָנִי בַּת אֲבִיבָה וְרַאבוּן
שׁוּשַׁנָּה נוּוָאל בַּת שְׁדֵרָה: רַבְקָה בַּת רַחֵל

לְהַצִּלָּחָה: אֲלֵעֵד יַעֲקֹב, הַדֶּס-הוֹדִיָּה, תַּמָּר, יַעֲלִי, מִיכָל שְׂרָה בְּנֵי פֹאֹלָה: בְּנִימִין בֶּן צִילָה
גִּלְיָה בְּלוּמֵנֶר, אֲלֵעֵזֶר בֶּן שְׁמַחָה
יִזְיוּג הַגּוֹן: גִּלְיָה שְׁמוּאֵל בֶּן אֶסְתֵּר: אֲלֵעֵד יַעֲקֹב בֶּן פֹּאֹלָה: יִצְחָק בֶּן חַיָּה: אֲלִירוֹן בֶּן אִילָנָה
רַחֵל בַּת זוֹהָרָה: עֵדִינָה בַּת שְׁמַחָה: בְּתִיָּה בַּת אֶסְתֵּר: זֹהָרָה בַּת אֶטוֹ
נַעֲמָה בַּת אֶסְתֵּר: תַּמָּר בַּת פֹּאֹלָה: אֲרִיק בֶּן חַיָּה: שְׁלִי בַת חַיָּה

לְרַפּוּאָה:

אַהֲרֹן בֶּן רוּחָה: מִשָּׁה בֶן רוּחָה
מִנְחָם בֶּן עֲלִיָּה: שְׁמַעוֹן בֶּן רַחֵל: אֲבָרָהם בֶּן אֲנָט
עוֹדֵד בֶּן הָגֵר: גּוֹלָן בֶּן דִּינָה: אֶסְתֵּר בַּת שׁוּשַׁנָּה
אוֹרֶטֶל בַּת גְּלִית: וִיקְטוֹרִיָּה בַּת שְׂרָה: זֹלִיט בַת חֲנָה
פֹּאֹלָה בַּת דִּינָה: גְּלִית בַּת רוּחָה: מֵרִים קָרָן בַּת רַבְקָה
אִילָה לָאָה בַּת צִפּוֹרָה
רַחֵל בַּת נִטְרָה: רוּחָה בַּת לֵינָה: מֵרִית בַּת רַחֵל
לִמּוֹר הוֹדִיָּה, וְשׁוּרָה בַּת תּוֹרָן יִפֶּה

לְזִרְעָה שֶׁל קִימָא:

יְהוּדָה יִחְזָקָא יוֹסֵף בֶּן רַחֵל מֵרִים
נִפְתָּלִי שְׁלֹמֹה בֶן לָאָה: לִיאֹר בֶּן דִּינָה
שׁוּשַׁנָּה רִיזֵל בַּת מִינָה: שִׂירָה בַת שׁוּשַׁנָּה
שְׁמַחָה צִבְיָה בַת חֲלִי: יִבְלָה בֶן שְׁלֹמִית
רַחֵל בַּת חַיָּה: לָאָה רַחֵל בַּת אִירִיס: טוֹרִיק בַּת לִמְלֵם
וִיקְטוֹרִיָּה תַקוּהָ בַת רִינָה: דִּינָלָה בַת עוֹפֹרָה
מֵאִיר יַעֲקֹב בֶּן רַחֵל: הִילָה בַת יִשְׂרָאֵל
מֵרִי בַת סוֹז: חַיִּים יוֹסֵף בֶּן אִירִיס: סָהָר בַּת שְׁאָקָן

לְהַזְמִינָה, לְהַקְדִּישׁוֹת וּלְתַרְוּמוֹת בְּמִילָל:

Ronbarina@gmail.com

מַצוּה לְתַרוּם מַכְסֵּפִי מַעֲשֵׂר לִזְכוּי הָרַבִּים

”וְאִכְלֹתֶם לְחֶמְכֶם לְשִׁבְעָה... וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ”

(בַּחֲקָתִי כ"ו, ה-ו) - **תּוֹדָה שְׁבָאֵת אֵלֵי - סְפּוּר**

בְּעִיר קֶלֶרֶשׁ הִסְמוּכָה לְקִישִׁינוֹב (כִּיּוֹם בְּמוֹלְדוּבָה) הִתְגוֹרְרוּ שְׁנֵי יְהוּדִים עֲשִׂירִים שֶׁהִשְׁתַּדְּכוּ זֶה עִם זֶה. כָּל צַד הִתְחַיֵּב לְהַעֲנִיק נְדוּנָה, מִתְּנוּת וּמִלְבוּשֵׁי כְבוֹד לַחֲתָן וּלְכֹלָה, כְּמִנְהַג הַיָּמִים הָהֵם. הַחֲתָנָה עֲצָמָה נִדְחָתָה לַעֲדוֹד כְּמָה שְׁנִים, לַעֲת בָּהּ הִחֲתָן וְהַכֹּלָה, שֶׁעָדוֹן הָיוּ צְעִירִים לִימֵם, יָגִיעוּ לְפָרְקֵם.

בִּינְתָיִם הִתְהַפֵּף הַגִּלְגָּל עַל אָבִי הַכֹּלָה. הוּא הִסְתַּבֵּךְ בְּמִסְחָרוֹ, הִפְסִיד כֶּסֶף רַב. רְכוּשׁוֹ, וְאֵף רְכוּשׁ אַחֲרִים שֶׁהִשְׁקִיעוּ אֲצִלּוֹ, יָרַד לְטִמְיוֹן. זְמַן הַחֲתָנָה שֶׁהִגִּיעַ מִצָּא אוֹתוֹ בְּמִצָּב קֶשֶׁה, מִבְּלִי כָּל יְכָלֶת לְסַפֵּק אֶת הַתְּחִיבוּתָיו.

צַד הַחֲתָן נָטָה לְבִטֵּל אֶת הַשְּׂדוּךְ, אֲךָ מֵאַחֵר וּבְאוֹתָם יָמִים יָדְעוּ לְשַׁמֵּר עַל כְּבוֹד בַּת יִשְׂרָאֵל, פָּנּוּ לְמַחֲתָן וּבִקְשׁוּ שֶׁהוּא מַצְדוֹ יוֹדִיעַ כִּי הוּא מִסְכִּים לַחֲתָן לְבִטֵּל אֶת הַשְּׂדוּךְ, כִּיּוֹן שֶׁאֵינוֹ יְכוֹל לְהַתְקִים בְּתַנָּאִים הַנוֹכַחִים.

לְהַפְתָּעֶתֶם, לֹא רַק שְׂאֵבִי הַכֹּלָה סָרַב לְקַבֵּל אֶת ה’תַּנָּאִים’ בַּחֲזָרָה, אֲלָא שְׂאֵף הָיְתָה לוֹ דְּרִישָׁה נּוֹעֶזֶת: הוּא בִקֵּשׁ שְׂאֵבִי הַחֲתָן יִשְׁלִשׁ עֲבוּר הַזֹּג גַּם אֶת כֶּסֶף הַנְּדוּנָה - הַמִּתְּנוּת וְהַגְּדִים שֶׁהוּא עֲצָמוֹ הִתְחַיֵּב לַתָּת. וְלֹא זֶה בְּלִבָּד, אֲלָא שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת כְּבָר כָּעֵת, לִפְנֵי הַחֲתָנָה, כְּדֶרֶךְ הַגִּיּוּדִים!

הַדְּרִישָׁה הַעֲלִתָה אֶת חֲמָתוֹ שֶׁל אָבִי הַחֲתָן, וּשְׁנִיָּהם הִחֲלוּ לְהַדִּין וּלְהַתְנַצֵּחַ זֶה עִם זֶה, עַד שֶׁאָבִי הַחֲתָן הַזִּמִּין אֶת אָבִי הַכֹּלָה לְדִין תּוֹרָה לִפְנֵי רֹבָה שֶׁל קֶלֶרֶשׁ.

אָבִי הַכֹּלָה, שִׁידַע הֵיטֵב כִּי לֹא יִזְכֶּה בְּדִין, לֹא הִסְכִּים לְבוֹא, וְאֵף עַל הַשְּׂדוּךְ לֹא הִסְכִּים לְוֹתֵר. בְּצַר לוֹ נָסַע אָבִי הַחֲתָן אֶל רֹבָה שֶׁל קִישִׁינוֹב, רַבִּי אָרְיָה לִיבּוֹשׁ זצ”ל, לְהַסִּיחַ לִפְנֵיו אֶת צַעֲרוֹ.

הוּא הִגִּיעַ לְשֵׁם בְּעָרֵב שֶׁבַת אַחֵר חֲצוֹת, בְּשַׁעַר שְׁהָרֵב כְּבָר הַתְּכוּנִן לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הַשְּׁבַת.

הָרַב הִסְפִּיק לְקַבֵּל בְּסִפֵּר פָּנִים יְפוֹת וְאֵף שְׁמַע מִמֶּנּוּ אֶת עֲקָרִי תְּלוּנוֹתָיו וְטַעֲנוֹתָיו עַל אָבִי הַכֹּלָה. שָׁקַע הָרַב בְּמַחֲשָׁבוֹת, הִתְהַלֵּךְ בַּחֲדָר הָנָה וְהָנָה, וּלְאַחֵר מִכֵּן פָּנָה אֵלָיו בַּחֲבָה: ”עָרֵב שֶׁבַת כָּעֵת, וְאֵינִי יְכוֹל לֹאמַר לָךְ אֶת דְּעָתִי בְּעִנְיִן, אֲבָל מִלִּים אֶחָדוֹת אֹמֵר לָךְ: צִרִיךְ אֵתָּה לְהוֹדוֹת לָהּ עַל שְׁבָאֵת אֵלֵי...”

שְׁמַע אָבִי הַחֲתָן אֶת הַדְּבָרִים וְעִנְיָנוֹ אוֹרוֹ. ”אִם כֵּךְ אָמַר הָרַב”, הָרַהַר בְּלִבּוֹ, ”מִן הַסֵּתֶם הוּא יִמָּצָא כְּבָר אֶת הַדְּרִיךְ לְהַכְרִיחַ אֶת אָבִי הַכֹּלָה לְהִסְכִּים לְבִטּוֹל הַשְּׂדוּךְ”.

בְּמוֹצָאֵי שֶׁבַת נִכְנָס אָבִי הַחֲתָן לְבֵית הָרַב לְשִׁמְעַת אֶת דְּעָתוֹ וְעֲצָתוֹ, וְאָז אָמַר לוֹ הָרַב: ”מַחֲבֹתְךָ לְמִלָּא אֶת דְּרִישׁוֹתָיו שֶׁל אָבִי הַכֹּלָה, לְהַשְׁלִישׁ אֶת הַנְּדוּנָה, וְלַתָּת גַּם אֶת מָה שֶׁהוּא הִתְחַיֵּב לַתָּת, וְיֵשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֲתָנָה בְּהַקְדָּם הָאֶפְשָׁרִי!”

הַדְּבָרִים יָצְאוּ מִפִּי רֹבָה הַנֶּעֱרַץ שֶׁל קִישִׁינוֹב, וּפְנֵי הָאֵב חָפוּ. הוּא נִבְהַל וְנִדְהַם, לָרַגַע הַחֲוִיר וּלְמִשְׁנָהוּ הָאֲדִים. עִמַּד כְּמִשְׁתַּק אֲבִירִים וְאַחֵר כֵּךְ פָּתַח אֶת פִּיו בְּתִהְיֶה וּבְהִתְרַעְמוֹת: ”לְאַחֵר פֶּסֶק דִּין כִּזָּה מִכְּבוֹד תּוֹרָתוֹ, תִּמָּה אֲנִי עַל מָה שֶׁאָמַר לִי בְּעָרֵב שֶׁבַת - כִּי עָלִי לְהוֹדוֹת לָהּ שְׁבָאֵתִי אֵלָיו. וְהִלָּא בְּרוּר הַדְּבָר שֶׁכָּל רַב אַחֵר לֹא הָיָה פּוֹסֵק כְּמוֹתוֹ, וְלֹא הָיָה מְחַיֵּב אוֹתִי לְמִלָּא אֶת דְּרִישׁוֹתָיו וְתַבִּיעוֹתָיו שֶׁל אָבִי הַכֹּלָה, שֶׁאֵינוֹ צוֹדְקוֹת כָּלָל!”

חִיּוּךְ קֶל רַחֵף עַל פְּנֵיו שֶׁל רַבִּי אָרְיָה לִיבּוֹשׁ בְּשַׁעַר שֶׁהִשִּׁיב לוֹ: ”רױאָה אֲנִי כִי לֹא הִבְנַת אֶת פְּנוֹת הַדְּבָרִים שֶׁאֲמַרְתִּי לָךְ בְּעָרֵב שֶׁבַת. כְּפִנְתִּי הָיְתָה לוֹמַר, כִּי עָלֶיךָ לְהוֹדוֹת לָהּ שֶׁאֵתָּה בָּאתָ אֵלָי, הָרִי יְכוֹל הָיָה לְהִיטֵל לְהַפֵּךְ, שֶׁאֵתָּה תִּהְיֶה זֶה שֶׁתִּפְסִיד אֶת מְמוֹנְךָ וְתִהְיֶה עֵינִי וְאֶבְיוֹן, וְאָבִי הַכֹּלָה יָגִיעַ לְהַתְּאוּנוֹן עַל שֶׁאֵתָּה מְכַרִּיחַ אוֹתוֹ לְקַסֵּם אֶת הַשְּׂדוּךְ. כָּעֵת, כְּשֶׁבָּאתָ אֵתָּה, יֵשׁ לָךְ לְהוֹדוֹת לָהּ עַל מִצְבֶּךָ הַטּוֹב הַמֵּאֲפָשֵׁר לָךְ לַתָּת נְדוּנָה, סְבִלוֹנוֹת וּמִלְבוּשֵׁי כְבוֹד גַּם בְּשִׁבְלִי הַחֲתָן וְגַם בְּשִׁבְלִי הַכֹּלָה!”

מִתּוֹךְ קוֹרֵת רוּחַ וְדַעַת נּוֹחָה נִפְרַד אָבִי הַחֲתָן מֵאֵת רֹבָה שֶׁל קִישִׁינוֹב, חֲזָר לְבֵיתוֹ וּמִלָּא אֶת דְּרִישׁוֹת אָבִי הַכֹּלָה...